

ZAČETEK IZVAJANJA UREDBE O DEFORESTACIJI SE ZAMIKA

Ambiciozna Uredba o preprečevanju krčenja gozdov (EUDR), ki je bila zamišljena kot eden od ključnih okoljskih mehanizmov v novi evropski trajnostni politiki, bo začela veljati leto dni pozneje, kot je bilo načrtovano. Velika podjetja bodo nova pravila začela izvajati konec leta 2026, mikro in majhna pa sredi leta 2027. Lahko bi dejali, da ne gre za običajen zamik, ampak za premor, ki razkriva obseg in težo naloge, ki jo je Evropska unija naložila sama sebi.

Besedilo in foto: GS1 Slovenija

Uredba EUDR želi zagotoviti, da noben izdelek, ki vstopi na evropski trg – od čokolade in kave do usnja in lesa itd. – ne izvira z zemljišč, kjer so po letu 2020 potekale krčitve gozdov. Tu gre za popolno sledljivost v smislu, kje je drevo raslo, na kateri plantaži je bil kakav pridelan, na katerem pašniku je bilo vzrejeno govedo. A ta izjemno privlačna ideja zahteva skoraj znanstvenofantastično podatkovno infrastrukturo, ki združuje milijarde podatkovnih točk, geografskih lokacij zemljišč, digitalnih dokazov o izvoru in neprekinjen tok informacij o poti vsakega proizvoda. Evropski sistem TRACES, ki naj bi vse to obvladoval, takšnemu bremenu preprosto še ni kos. Časovni zamik spremlja sklop vsebinskih sprememb. Države bodo razvrščene po tveganju, kar pomeni, da bo blago iz držav z nizkim tveganjem potovalo skozi poenostavljen postopek. Predlog se nagiba k temu, da odgovornost za oddajo izjav o skladnosti nosi predvsem prvi operater na trgu, ne pa več vsi nadaljnji udeleženci. Poenostavljene izjave za mikro proizvajalce in manjše obveznosti za del akterjev v verigi zmanjšujejo administrativna bremena, a odpirajo vprašanje: ali se uredba oddaljuje od svoje prvotne moči? Industrija odlog sicer pozdravlja. Dodaten čas pomeni priložnost za vzpostavitev sistemov, ki so nujni za zagotovitev sledljivosti. Dobavne verige so razvejane, globalne in pogosto skrite za številnimi plastmi posrednikov.

Uredba EUDR bo preprečevala vstop na enotni trg EU izdelkom, ki so povezani s krčenjem gozdov in degradacijo gozdnih površin.

Leto več časa je dobrodošel prostor za prilagoditev. Manj navdušene so okoljske organizacije. Spominjajo, da narava ne pozna odlogov in da se vsak premik rokov pozna na tleh, kjer izginjajo gozdovi. Kljub različnim pogledom je smer jasna: Evropa želi preglednejše, odgovornejše in bolj trajnostno gospodarstvo, kar velja v regionalnem in svetovnem merilu.

Posledice krčenja in uničevanja naravnih gozdov, ki izvirajo večinoma iz širjenja kmetijskih površin, urbanizacije in pridobivanja lesa, prinašajo številne vplive na podnebje, obstoj živalskega in rastlinskega sveta ter življenja ljudi.

Vzroki za krčenje gozdnih površin so namreč raznovrstni in lokalno različni. Zelo pomembno vlogo ima kmetijstvo, kjer velike površine deževnih gozdov krčijo zaradi pridelave palmovega olja, soje in namenskega urejanja prostora za govedorejo. Pomemben vpliv imata legalna in ilegalna sečnja lesa, kjer se slednja uporablja večinoma v gradbeništvu, papirni industriji in za ogrevanje. Vse prej kot nepomemben vpliv na krčenje gozdov imata urbanizacija in gradnja infrastrukture, naj bodo to nove ceste, mesta ali industrijski objekti na gozdnih površinah. Na določenih delih sveta izstopata z negativnimi vplivi še rudarstvo in z izkopom povezana trajna degradacija naravnih območij.

GS1 – globalni sistem standardov

Uredba EUDR predstavlja v tem smislu zelo odločen poskusov povezati digitalno znanje z varovanjem narave, kjer bo njen uspeh temeljil na jasnih, preverljivih in med seboj usklajenih podatkih in informacijah. Prav tu stopi v ospredje GS1 – globalni sistem standardov, ki podjetjem pomaga prevesti kompleksne regulativne zahteve v preproste, razumljive in izvedljive korake. Standardi GS1 omogočajo, da vsak izdelek, vsako zemljišče, vsaka pošiljka in vsak trenutek na njihovi poti dobijo svojo identiteto. GTIN, GLN in SSCC delujejo kot jasno zapisane sledi v pesku: povedo, kaj je izdelek, od kod prihaja in kam potuje. Brez teh koščkov identitete se celotna preskrbovalna veriga hitro zaplete v dvome in nedorečene podatke. Toda identifikacija je šele začetek. Podjetja morajo podatke še ohraniti, deliti in uskladiti – brez zmede, brez podvajanj, brez izgubljenih informacij. Sistem GDSN poskrbi za to, da vsi v verigi gledajo v isti vir resnice. Ko enkrat podjetje posodobi ključni podatek o izdelku, ga avtomatsko prejmejo drugi, ki ga potrebujejo. To pomeni manj ročnega dela in več zaupanja v celoten tok informacij. Digitalna sledljivost, zasnovana na standardu EPCIS, doda še zadnje poglavje: zgodbo o poti izdelka. Kje je nastal, kdo ga je obdelal, kdaj je prestopil mejo? Ta tok dogodkov ustvari natančen in pregleden dnevnik življenja vsake pošiljke – kar je bistvo EUDR. Nato vse te podatkovne niti povežemo še z digitalnimi oblikami zapisa, kot sta EDI ali JSON-LD, kar pomeni, da postanejo informacije med partnerji razumljive, primerljive in preverljive v smislu »skupnega jezika«.

Z uvajanjem standardov GS1 v gozdarski in lesnopredelovalni industriji lahko izboljšamo preglednost, preprečimo nezakonite prakse in pospešimo prehod na trajnostno rabo naravnih virov.

Evropska Uredba o deforestaciji (EUDR) predstavlja pomemben premik v načinu, kako podjetja uvažajo in tržijo izdelke na trgu EU. Roki za skladnost so vroča tema, a čas za pripravo se izteka. Ste res pripravljeni na začetek izvajanja EUDR?

Odčitaj kodo in se
prijava na seminar
o EUDR!

